

ความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ :
กรณีศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
Human Security under Insurgency Situation: A Case Study of Public
University Lecturers in the Three Southernmost Provinces of Thailand

อาซัน ดงนะแดง¹ บุชบง ชัยเจริญวัฒน์² และ ศรีสุมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับความมั่นคงด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของอาจารย์ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์ และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 272 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความมั่นคงโดยรวม ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.29 โดยมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านการทำงาน มาก ค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.52 ตามลำดับ ส่วนความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นั้น มีความมั่นคง ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.15 และ 2.90 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมสูงกว่าด้านอื่นๆ และมีความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต่ำที่สุด และพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์ได้แก่ หน่วยงานที่สังกัด อายุ ศาสนา ภาษาที่ใช้ในครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุงาน ความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ ประเภทของที่พักอาศัย ความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Arsun Dongnadeng Graduate Student, Public Administration; Management Sciences Faculty, Prince of Songkla University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Bussabong Chaijareonwattana Assistance Professor of Public Administration; Management Sciences Faculty, Prince of Songkla University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Srisompop Chitphiromsri Assistance Professor Political Sciences Faculty, Prince of Songkla University

ความไม่สงบ การผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความมั่นคงของอาจารย์ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ด้านการทำงาน ควรมีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอ จูงใจให้ทำงานได้ในสถานการณ์ความไม่สงบ 2) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ควรจัดที่พักอาศัยให้เหมาะสม เพียงพอ เป็นธรรม 3) ด้านสังคมวัฒนธรรม ควรสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย การปฏิบัติตนกับคนต่างศาสนา 4) ด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความคุ้มครองอาจารย์ โดยมีอุปกรณ์ ระบบและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ความไม่สงบ

คำสำคัญ ความมั่นคงของมนุษย์ สถานการณ์ความไม่สงบ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ

Abstract

The purposes of this research were : 1) To study the level of security in terms of work, housing and environment, society and culture and the safety of life and property of lecturers under an insurgency situation. 2) To study the personal influence and insurgency situation factors toward security of lecturers. 3) To make suggestions to enhance the security of lecturers.

The sample group was comprised of 272 lecturers at three public universities in the three southernmost provinces of Thailand: Prince of Songkla University Pattani campus, Yala Rajabhat University and Narathiwat Rajanakarin University.

Statistical tools used for analysis of data were questionnaires and interview forms. The data was analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, multivariate analysis of variance and content analysis.

The results of this research revealed that the total security level of the sample group was medium. The mean value was 3.29. The security of housing and environment and work were high. The mean values were 3.58 and 3.52. The security of society and culture and the safety in life and property were medium. The mean values were 3.15 and 2.90. So, the highest security of the sample group was related to housing and environment. And the lowest security was the safety in life and property.

The influence factors toward security of lecturers were the belonging institution, age, religion, language using at home, original domicile, university of graduation in bachelor's degree, time of working, satisfaction of work, type of housing, the opinion levels on insurgency situation, the experience in insurgency situation and the frequency of receiving news about insurgency situation.

The sample groups gave the suggestions to enhance the security for lecturers:

In terms of work, the university and the government should provide ample rewards and sufficient welfare to motivate lecturers to work under the insurgency situation. In terms of housing and environment, they should emphasize safety, fairness and availability. In terms of society and culture, they should encourage people to participate in multicultural activities together. And in terms of the safety in life and property, they should take measures to protect lecturers and have a concrete plan to deal with the problems when there is an insurgency situation.

Keywords: human security, insurgency situation, three southernmost provinces,
public university lecturers

บทนำ

สังคมปัจจุบันถูกขับเคลื่อนโดยกระแสโลกาภิวัตน์ เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย มีผลกระทบในรูปแบบของภาวะเสี่ยงและภัยคุกคามที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดของปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และความเป็นมนุษย์ (กานดา วัชรารักษ์, 2551 : 1) ปัญหาความมั่นคงมีความท้าทายและเชื่อมโยงระหว่างประเทศมากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงเปลี่ยนจุดเน้นจากความมั่นคงของรัฐไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ที่ถือว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549 : 1) และใส่ใจเรื่องของความเสี่ยงและภัยคุกคาม ซึ่งมีความเป็นพลวัต ที่จำเป็นจะต้องหาทางในการปกป้องคุ้มครองประชาชนจากภัยคุกคามต่าง ๆ (กานดา วัชรารักษ์, 2551 : 1)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) นิยามความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ว่าเป็นความปลอดภัยจากภัยคุกคามทั้งที่รุนแรงและไม่รุนแรง สภาพของการมีเสรีภาพและอิสระจากการคุกคามทั้งด้านสิทธิ รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 8) ได้นิยามความมั่นคงของมนุษย์ว่าหมายถึงการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความมั่นคงของมนุษย์หมายถึงการที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตและทำมาหากินโดยปราศจากความหวาดกลัว ความหวาดระแวงจากภัยคุกคามหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่วิกฤติหรือปัญหาที่มีลักษณะคุกคามชีวิตความเป็นอยู่ การปราศจากความขาดแคลน การได้รับความคุ้มครองจากความรุนแรง ได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย ได้รับการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกรณีที่ชัดเจน เป็นโจทย์ที่ท้าทาย ในการนำแนวคิด หลักการเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2549 : 30) เนื่องจากเป็นปัญหาที่เรื้อรังและรุนแรง ซับซ้อนเกินกว่าที่รัฐจะจัดการได้ด้วยอำนาจรัฐหรือความเข้าใจปัญหาในแบบเดิมที่เน้นความเป็นเอกภาพของประเทศเป็นหลัก จนละเลยความสำคัญในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ (พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร, 2550 : 3)

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีเอกลักษณ์ของตนเอง ประชากรมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน มีความซับซ้อนละเอียดอ่อน (สุทธิพงษ์ พรหมไพจิตร และคณะ, 2539 : 2, อ้างถึงใน อิบราฮิม ณรงค์รักษาเขต

และคณะ, 2548 : 540) ความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม “ถูกกระทำ” ให้เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่ปกติสุขมานาน (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และคณะ, 2530 : 1) สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและต่อเนื่อง ทั้งการทำลายทรัพย์สินของทางราชการ การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสังหารพระภิกษุ (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2547 : 1) ไม่ได้เป็นปัญหาระดับรัฐบาลเท่านั้นแต่กลายเป็นปัญหาระดับชาติ (อนุช อภาภิรม, 2547 : 6) ส่งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา การเผาโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษา ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และอารีลักษณ์ พูลทรัพย์, 2550)

มหาวิทยาลัย ถือได้ว่าเป็นคลังสมองของชาติ (รุ่ง แก้วแดง, 2543) เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความรู้ในวิชาการชั้นสูง เพื่อออกไปรับผิดชอบภารกิจของสังคม (วิณี ชิดเชิดวงศ์, 2546 : 69) ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่พึงปรารถนา ประเทศต่าง ๆ จึงมีความคาดหวังในบทบาทของมหาวิทยาลัยสูง เพราะตระหนักถึงสมรรถนะของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศ (อมเรศ ศิลาอ่อน, 2545 : 22, อ้างถึงใน สมญา อินทรเกษตร, 2550 : 1)

สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในด้านขวัญกำลังใจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บุคลากรมีความกังวลต่อสวัสดิภาพและความมั่นคงของตนเองและบุคคลในครอบครัวอย่างเห็นได้ชัดจากวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเดินทางไปกลับจากการทำงาน การออกกำลังกาย ต้องระมัดระวังมากขึ้น เกิดปัญหาการขาดสมาธิที่จะสร้างสรรค์ผลงาน ปฏิบัติงานไม่เต็มความสามารถ หากความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนาน จะกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลากรลาออก โอน ย้าย (เจริญ นาคะสวรรค์ (สัมภาษณ์), 11 กรกฎาคม 2550) อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตศึกษาวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการวิชาการแก่ชุมชน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้า สร้างประโยชน์แก่สังคมได้

การที่มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของอาจารย์แล้วยังส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่ออาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานหลักด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้รับผลกระทบจะทำให้อาจารย์ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดขวัญกำลังใจ ขาดความมั่นคง ส่งผลให้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขาดคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ ผลกระทบเกิดขึ้นกับนักศึกษาซึ่งจำเป็นต้องนำความรู้ ประสบการณ์จากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปใช้ประกอบอาชีพและพัฒนาสังคมต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความมั่นคงด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของอาจารย์ ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์ และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงของอาจารย์ โดยมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ 1) อาจารย์มีระดับความมั่นคงภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับน้อย 2) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอิทธิพลต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาความมั่นคงของมนุษย์ 4 ด้าน คือด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ขอบเขตระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม 2552-ตุลาคม 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความมั่นคงด้านการทำงาน หมายถึงการได้รับตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและจูงใจให้สามารถทำงานได้ในสถานการณ์ความไม่สงบ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความก้าวหน้าในงาน และมีแรงจูงใจในการทำงาน

ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม หมายถึงการใช้ชีวิตอยู่ในแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย

ความมั่นคงด้านสังคม วัฒนธรรม หมายถึงการที่อาจารย์มีเวลาปลอดจากการทำงาน มีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนและของมหาวิทยาลัย การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การที่อาจารย์มีชีวิตรอยู่ด้วยความสงบสุขปราศจากความหวาดกลัว ความหวาดระแวงจากภัยคุกคามหรือสถานการณ์ที่วิกฤติหรือเป็นปัญหาที่มีลักษณะคุกคามความเป็นอยู่ และรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกาย และทรัพย์สิน รวมทั้งการได้รับความคุ้มครองจากสถานการณ์ความไม่สงบ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์กลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

วิธีการศึกษา

ประชากรเป้าหมาย คืออาจารย์ที่สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากสูตรการคำนวณของ Yamane จำนวน 272 คน สุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้นตามอัตราส่วน เพื่อให้ได้จำนวนอาจารย์ในแต่ละมหาวิทยาลัย คณะ/หน่วยงาน และประเภทอาจารย์ แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้ายด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาดที่กำหนด

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหาสาระโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .859

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 272 ชุด และจัดเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้ จำนวน 251 ฉบับ (ร้อยละ 92.28) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง จาก 3 มหาวิทยาลัย ๆ 4 คน แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ อาจารย์ใหม่ (ทำงานน้อยกว่า 6 ปี) อาจารย์ที่อยู่มาเป็นระยะเวลาพอสมควร (ทำงาน 6-15 ปี) อาจารย์ที่อยู่มานาน (ทำงานมากกว่า 15 ปี) และอาจารย์ที่ลาออก โอน ย้ายไปหรือเกษียณอายุราชการ ประเภทละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการขอสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึง มีความมั่นคงน้อยที่สุด 1.51-2.50 หมายถึง มีความมั่นคงน้อย 2.51-3.50 หมายถึง มีความมั่นคงปานกลาง 3.51-4.50 หมายถึง มีความมั่นคงมาก 4.51-5.00 หมายถึง มีความมั่นคงมากที่สุด การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ต่อดัชนีความมั่นคงของอาจารย์ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษานำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับความมั่นคงของอาจารย์

1.1 **ความมั่นคงโดยรวม** กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.29 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม

และด้านการทำงาน ในระดับ ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.52 ตามลำดับ ส่วนความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นั้น มีความมั่นคงในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.15 และ 2.90 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมสูงกว่าด้านอื่นๆ และมีความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต่ำที่สุด

จากผลการศึกษาดังกล่าว ความมั่นคงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า อาจารย์มีความมั่นคงในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นมานาน กลุ่มตัวอย่างมีความเคยชินกับสถานการณ์ สามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความรู้สึกที่พื้นที่นี้เป็นบ้านเกิดตนเอง ไม่รู้สึกกลัวหรือกังวลต่อสถานการณ์ แต่ต้องอยู่ด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่ายังสามารถดำเนินชีวิตได้ แต่ต้องระมัดระวังมากขึ้น ต้องปรับเปลี่ยนเวลา และรูปแบบ การใช้ชีวิต หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง หรือในที่ชุมชน ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยภาวะเครียดและการปรับตัวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของอารีย์ อ่องสว่าง และคณะ (2547 :1-7) พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีลักษณะการปรับตัวเพื่อสร้างกลไกการป้องกันตนเอง ได้แก่ การไม่ไปไหนเพียงคนเดียว พยายามสวมเสื้อผ้าที่คล้ายคลึงกับชาวบ้าน และระมัดระวังตนเองอยู่ตลอดเวลา

1.2 ความมั่นคงด้านการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านการทำงานในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.52 เมื่อพิจารณาในด้านย่อยของความมั่นคงด้านการทำงาน พบว่าด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ การได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีความก้าวหน้าในงาน ค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงต่ำที่สุดคือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและจิตใจให้สามารถทำงานในสถานการณ์ความไม่สงบ ค่าเฉลี่ย 3.24

จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านการทำงานในระดับมาก พิจารณาในด้านย่อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ การได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีความก้าวหน้าในงาน ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย อยู่ในสถาบันการศึกษา มีโอกาสในการพัฒนาตนเองสูง และด้วยลักษณะอาชีพที่ต้องพัฒนาตนเอง ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการศึกษา เพิ่มพูนความรู้ มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาตนเอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงต่ำที่สุดคือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและจิตใจให้สามารถทำงานในสถานการณ์ความไม่สงบ อาจ

เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย/พนักงานราชการ หรืออาจารย์อัตราจ้างบางมหาวิทยาลัย ไม่ได้รับเงินค่าเสียภัย ทำให้มีความรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมกัน หรือแม้แต่กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับค่าเสียภัย ก็ยังเห็นว่าค่าเสียภัยที่ได้มานั้นไม่คุ้มกับความเสีย สอดคล้องกับการวิจัยผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและกำลังขวัญของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในภาวะวิกฤตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสุวรรณณี เนตรศรีทอง และปฐมมามาศ โชติบัณฑิต (2548 : 187-188) ที่พบว่าการจัดสรรเงินตอบแทนบุคลากรในพื้นที่เสี่ยงภัยยังไม่เหมาะสม ควรพิจารณาเงินเสียภัยและค่าตอบแทนให้เหมาะสมตามสภาพการเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน

1.3 ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.58 เมื่อพิจารณาในด้านย่อย พบว่าด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย ค่าเฉลี่ย 3.17 ส่วนความมั่นคงย่อยด้านการพักอาศัยอยู่ในที่พักที่มีความปลอดภัย นั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.02

จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงกว่าความมั่นคงด้านอื่นๆ เมื่อพิจารณาในด้านย่อย พบว่าด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยในบ้านพักหรือแฟลตของมหาวิทยาลัย จึงมีความรู้สึกมั่นคงกว่าการต้องเดินทางไปกลับจากที่ทำงาน ลดความเสี่ยงลงได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความมั่นคงย่อยด้านการพักอาศัยอยู่ในที่พักที่มีความปลอดภัย นั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่ามหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในที่พักอาศัยที่ไม่เข้มงวดมากนัก การตรวจคนเข้าออกไม่รัดกุม กลุ่มตัวอย่างยังมีความกังวลในความปลอดภัยในอาคารที่พักอาศัย สอดคล้องกับการวิจัยผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและกำลังขวัญของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในภาวะวิกฤตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสุวรรณณี เนตรศรีทอง และปฐมมามาศ โชติบัณฑิต (2548 : 187-188) ที่พบว่ามาตรการทางด้านความปลอดภัยที่ทางราชการดำเนินการ ยังไม่เพียงพอ

1.4 ความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.15 เมื่อพิจารณาในด้านย่อย พบว่าด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ย 3.53 ส่วนด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงต่ำที่สุดคือ ด้าน การมีเวลาปลอดจากการทำงาน มีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 2.78

จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่าสภาพความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมยังคงปกติ มีการจัดกิจกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาความ

หยุดตัวของครูที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสภามรณิก เดชดี และคณะ (2551) ที่พบว่า ครูที่มีการสร้างเครือข่ายในชุมชน ทำให้สามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติ และจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่ามหาวิทยาลัยให้ ความสำคัญกับกิจกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม มีนโยบายให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกถึงความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมเมื่อพิจารณาในด้านย่อย พบว่า ด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ นักวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของสังคม วัฒนธรรม จึงสามารถยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ ส่วนด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความ มั่นคงต่ำที่สุดคือ ด้านการมีเวลาปลอดจากการทำงาน มีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ อาจเป็น เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภารกิจด้านการสอน การวิจัย ไม่มีเวลาว่างมากนัก

1.5 ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่างมี ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาในด้านย่อย พบว่าด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงที่สุดคือ ด้านการได้รับความ ค้ำจุนจากสถานการณ์ความไม่สงบ ค่าเฉลี่ย 3.12 ส่วนด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความมั่นคง ต่ำที่สุดคือ ด้านความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 2.74

จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงต่ำกว่าความมั่นคงด้านอื่นๆ ทั้งนี้จาก ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าความมั่นคงด้านสวัสดิภาพและ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นั้น มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความ ค้ำจุนอาจารย์ โดยมีอุปกรณ์ ระบบและมาตรการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการ เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ความไม่สงบ มีแผนการรองรับเหตุการณ์ไม่สงบอย่างเป็น รูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยภาวะเครียดและความต้องการส่งเสริมสุขภาพจิตของ ประชาชนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อสถานการณ์ความไม่สงบ ของนิติย์ ทองเพชรศรี (2548 : 50-51) ที่เห็นว่ารัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้มีการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน ดูแล ประชาชนอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับการวิจัย ภาวะเครียดและการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขต่อสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของอารีย์ อ่องสว่าง และ คณะ (2547 :1-7) ที่เห็นว่าควรมีมาตรการดูแลความปลอดภัยขณะเดินทางไปทำงานและใน ขณะปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

2. อิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์และการอภิปรายอิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์ จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบ รายละเอียดดังนี้

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

1. **หน่วยงานที่สังกัด** มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก หน่วยงานที่สังกัดมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา สังคมวัฒนธรรมได้

2. **อายุ** มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุอื่นๆ ทั้งหมด

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี เป็นอาจารย์รุ่นใหม่ ส่วนใหญ่พักในที่พักที่มหาวิทยาลัยจัดให้ จึงรู้สึกถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี ซึ่งเป็นวัยกลางคนต้องการที่พักอาศัยเป็นของตนเอง และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปีมีความมั่นคงด้านนี้สูงกว่าช่วงอายุอื่นๆ เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่ส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง รู้สึกมั่นคง จึงส่งผลต่อความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่สูง

3. **ศาสนา** มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้สามารถเทียบเคียงกับการวิจัยขวัญของครูประถมศึกษา ในโรงเรียนเสี่ยงภัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ นิमित ยศกิจ (2541 : 82-83) ที่พบว่าครูที่นับถือศาสนาอิสลามมีขวัญสูงกว่าครูที่นับถือศาสนาพุทธ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามจึงมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่าที่นับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีอายุงาน 6-15 ปี กล่าวว่า “มีข้อสังเกตว่าคน มุสลิมนั้นอะไรที่เป็นกิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับศาสนาจะไม่ค่อยกลัว ไม่ผูกกับความกลัว เช่น เดือนถือศีลอดไปละหมาดกลางคืนเราก็นอน วันรายอ ก็ไปเยี่ยมญาติกลับคำ ไม่กลัว” (สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2552)

4. ภาษาที่ใช้ในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษามลายูถิ่นมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาไทย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษามลายูถิ่นและไทยมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาไทย

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้สามารถเทียบเคียงกับการวิจัยขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสียงก๊วย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ นิमित ยศกิจ (2541 : 82-83) ที่พบว่าครูที่สามารถใช้ภาษามลายูในการสื่อสารมีขวัญสูงกว่าครูที่ไม่สามารถใช้ภาษามลายูในการสื่อสารศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร หากอาจารย์สามารถใช้ภาษามลายูในการสื่อสารจะทำให้ความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูง

5. ภูมิลำเนาเดิม มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับการศึกษาความหุนตัวของครูที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสยาภรณ์ เดชดี และคณะ (2551) ที่พบว่าปัจจัยภายในตนเองที่ทำให้ครูสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ คือ การเป็นคนในพื้นที่

6. มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่จบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ มีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศส่วนใหญ่มีความคิดที่อิสระ เปิดกว้าง สามารถยอมรับความแตกต่างได้ และเคยมีประสบการณ์กับคนต่างถิ่นต่างพื้นที่มาก่อน ประกอบกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้ที่จบจากต่างประเทศส่วนใหญ่จบจากประเทศแถบตะวันออกกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น วัฒนธรรมและการปฏิบัติบางอย่างคล้ายคลึงกับคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบจากมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย

7. อายุงาน มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานน้อยกว่า 6 ปี มีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูง

กว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงาน 6-15 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงาน น้อยกว่า 6 ปี มีความมั่นคง ด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยขบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี ของเกียรติพันธ์ หนูทอง (2549 : 97-98) ที่พบว่าบุคลากรที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปีมีขวัญในการปฏิบัติงานสูงกว่าบุคลากรที่มีอายุราชการ 10-20 ปีและน้อยกว่า 10 ปี ผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย เป็นคนที่อายุยังน้อย อยู่ในช่วงของการค้นหา และใช้ชีวิตให้คุ้มค่า ไม่มีภาระต้องรับผิดชอบมาก เหมือนอย่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานมากกว่า จึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องมีความกังวลต่อสถานการณ์มากนัก นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานมากส่วนใหญ่ผ่านประสบการณ์ด้านสังคมวัฒนธรรมมาแล้ว ประกอบกับเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจริงๆ ก็ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมมากนัก จึงทำให้ผลการศึกษาพบว่าความมั่นคงต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานน้อยกว่า

8. ความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของมนุษย์ด้านต่างๆ ต่อไปนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ความมั่นคงด้านการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่น้อย และปานกลางมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านการทำงานน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่มาก

2) ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่มาก

3) ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่มาก

จากผลการศึกษาที่พบว่า ความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ มีอิทธิพลต่อความมั่นคง 3 ด้าน คือ ด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่น้อย มีความมั่นคงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ปานกลาง และมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ เป็นเหมือนประตูที่นำไปสู่ความสุขในการทำงาน เมื่อมีความสุขในการทำงาน จึงส่งผลให้ชีวิตด้านอื่นๆ มีคุณภาพและมีความมั่นคง หากมีความพึงพอใจต่องานที่ปฏิบัติอยู่น้อย ความสุขในการทำงานน้อย ความมั่นคงในด้านต่างๆ จึงเกิดขึ้นได้ยาก

9. ประเภทของที่พักอาศัย มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยในที่พักที่จัดหาเอง มีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยในที่พักที่มหาวิทยาลัยจัดให้

ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่พักอาศัยในที่พักที่จัดหาเองอยู่นอกมหาวิทยาลัย มีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักในที่พักของมหาวิทยาลัย ที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสในการพบปะปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากนัก

ปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบ

10. ความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบ มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของมนุษย์ด้านต่างๆ ต่อไปนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบ ว่ารุนแรงน้อยมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามี ความรุนแรงมากและมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ารุนแรงปานกลางมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นว่ารุนแรงมากและมากที่สุด

2) ความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบ ว่ารุนแรงน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามี ความรุนแรงปานกลาง มาก และมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ารุนแรงปานกลางมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นว่ารุนแรงมากและมากที่สุด

3) ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบ ว่ารุนแรงน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามี ความรุนแรง น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

จากผลการศึกษาที่พบว่า ความเห็นต่อระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบมีอิทธิพลต่อความมั่นคง 3 ด้านคือ ด้านการทำงาน ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นว่ารุนแรงน้อยจะมีความมั่นคงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ารุนแรงในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ถึงสถานการณ์ว่ารุนแรงในระดับใดนั้น มีผลโดยตรงต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัย สามารถเทียบเคียงกับการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของแพทย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของพัชรี พุทธิชาติ (2550 : 30-36) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคือ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกว่า

สถานการณ์ความไม่สงบมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันสูง รวมทั้งบุคคลในครอบครัวมีความไม่สบายใจในระดับสูง จึงกล่าวได้ว่าระดับความเห็นต่อความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทั้ง 3 ด้านดังกล่าว

11. การผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านการงาน และความมั่นคงด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังนี้

1) ความมั่นคงด้านการงาน กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านการงานสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ความมั่นคงด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบ รู้สึกว่ายังคงอยู่ในพื้นที่และทำงานอยู่ได้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หากสถานการณ์นั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตรงตนเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัว โดยสรุปว่าที่ว่า “ตอนนี้ยังอยู่ได้ แต่ถ้ามีเหตุการณ์ที่มากกระทบกับเราโดยตรง เราก็คงไม่ไหว” (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2552) ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบมาแล้วที่อาจมีความหวาดกลัว กังวลอยู่บ้างจึงทำให้ความมั่นคงด้านการงานและด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านประสบการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบ

12. ความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ มีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่มี ความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ มีความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ 6-10 ครั้ง/สัปดาห์ ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ มากกว่า 10 ครั้งต่อสัปดาห์มีความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ 6-10 ครั้ง/สัปดาห์

ผลการวิจัยที่พบว่าความถี่ในการรับรู้ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบมีอิทธิพลต่อความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และพบว่า คนที่รับรู้ข่าว 1-5 ครั้งมีความมั่นคงสูงกว่าคนที่รับรู้ข่าว 6-10 ครั้ง นั้นสามารถเทียบเคียงกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ทศนคติ ความเครียดและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อยู่ในภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ศึกษาเฉพาะวิทยาเขตปัตตานี ของจันทนา รุ่งกลิ่น (2550 : 79) ที่พบว่า ความเครียดของบุคลากรมีความสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุความไม่สงบ ทั้งนี้หากอาจารย์มีความเครียดจากการรับรู้ข่าวสารมากจะมีผลทำต่อความมั่นคงด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ แต่ทั้งนี้ ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อรับรู้ข่าวมากในระดับหนึ่งจะทำให้มีความมั่นคงสูงกว่ารับรู้ขำน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ข่าวอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นการช่วยให้มีการเตรียมพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้มีความมั่นคงด้านนี้สูงขึ้น

ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความมั่นคงของอาจารย์ ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งทางวิชาการ รายรับต่อเดือน โรงเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความมั่นคงของอาจารย์ ดังนี้ คือ ด้านการทำงาน ควรมีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตและจูงใจให้สามารถทำงานในสถานการณ์ความไม่สงบ โดยการเพิ่มสวัสดิการของอาจารย์ให้เพียงพอ ให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและความก้าวหน้าในงาน โดยการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้มากขึ้น ให้อาจารย์เข้าอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน พัฒนาตนเองในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรสร้างและเพิ่มแรงจูงใจ ในการทำงานให้มากขึ้นและเป็นพิเศษกว่าพื้นที่อื่น

ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ควรจัดพักอาศัยให้มีความปลอดภัย โดยติดตั้งกล้องวงจรปิด ให้ทั่วบริเวณที่พักอาศัยและบริเวณมหาวิทยาลัย เพิ่มมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยในที่พักอาศัยให้ชัดเจน เข้มข้น เข้มงวด และเป็นไปในเชิงรุกมากขึ้น จัดที่พักอาศัยในมหาวิทยาลัยให้เพียงพอเป็นธรรม และมีความโปร่งใส รวมถึง ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องเข้าถึง และจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดน่าอยู่ สงบ เหมาะแก่การพักผ่อน

ด้านสังคมวัฒนธรรม ควรสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่เคยปฏิบัติมาได้อย่างปลอดภัย ควรจัดกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจร่วมกัน ของคนทุกวัฒนธรรม ให้สามารถร่วม

กิจกรรมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมได้ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจใน วัฒนธรรมที่หลากหลาย การปฏิบัติตนกับคนต่างศาสนา ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีความ หลากหลาย บนพื้นฐานของความเข้าใจกัน ไม่ขัดกับจุดยืน หลักการ และอัตลักษณ์ ของ แต่ละวัฒนธรรม ศาสนา โดยการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของแต่ละบุคคล เน้นการให้เกียรติและ ยอมรับในความแตกต่าง ความดีงาม ของวิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และชาติพันธุ์ของแต่ละฝ่าย

ด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรใช้ชีวิตประจำวันด้วยความ ไม่ประมาท อย่าไปในพื้นที่เสี่ยง ระวังระวังตนเอง สมาชิกสังคมต้องช่วยกันดูแล ตามกำลัง ความสามารถ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความคุ้มครองอาจารย์ โดยมี อุปกรณ์ ระบบและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีการเตรียมพร้อมรับมือกับ สถานการณ์ความไม่สงบ มีแผนการรองรับเหตุการณ์ไม่สงบอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา ประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและมหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ควรให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตและจิตใจให้สามารถ ทำงานในสถานการณ์ความไม่สงบ โดยการเพิ่มสวัสดิการของอาจารย์ให้เพียงพอ
2. ให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและความก้าวหน้าในงาน โดยการส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้มากขึ้น ให้อาจารย์เข้าอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ เพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงาน
3. ควรให้ความคุ้มครองอาจารย์ โดยมีอุปกรณ์ ระบบและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ มีการเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ความไม่สงบ
3. ควรสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่เคยปฏิบัติมาได้อย่างปลอดภัย
4. ควรจัดกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจร่วมกัน ของคนทุกวัฒนธรรม ให้สามารถร่วม กิจกรรมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมได้
5. จัดที่พักอาศัย ให้อาจารย์อย่างเพียงพอ เหมาะสมและเป็นธรรม
6. เพิ่มมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยในที่พักอาศัยให้ชัดเจน เข้มข้น เข้มงวด และ เป็นไปในเชิงรุกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่ออาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ควรใช้ชีวิตประจำวันด้วยความไม่ประมาท อย่าไปในพื้นที่เสี่ยง ระวังระวังตนเอง

2. สมาชิกสังคมต้องช่วยกันดูแล ตามกำลังความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการคงอยู่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น ครู บุคลากรด้านสาธารณสุข เป็นต้น
3. ควรศึกษาตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กานดา วัชรากัย. 2551. **คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาเรื่องความมั่นคงของมนุษย์** (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://www.social/policy.in.th> [21 สิงหาคม 2551]
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. 2549. **รายงานสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ระดับประเทศประจำปี 2549**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2549. **การตั้งองค์กรระหว่างประเทศด้านความมั่นคง**(ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://www.kriensak.com> [25 สิงหาคม 2551]
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และคณะ. 2530. “การปกครองท้องถิ่นที่ต่างวัฒนธรรม สถานการณ์ในบริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไข”, รายงานการวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จันทนา รุ่งกลิ่น. 2550. “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ทัศนคติ ความเครียดและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อยู่ในภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ศึกษาเฉพาะวิทยาเขตปัตตานี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)
- เจริญ นาคะสรรค์. รองศาสตราจารย์ประจำคณะวิทยาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2550. อาชัณ ดงนะเต็ง. 11 กรกฎาคม 2550.

- นิติย์ ทองเพชรศรี และคณะ. 2548. “ภาวะเครียดและความต้องการส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อสถานการณ์ความไม่สงบ”, รายงานการวิจัยศูนย์สุขภาพจิตที่ 12 สงขลา.
- นิมิต ยศกิจ. 2541. “ขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- พัชรี พุทธิชาติ. 2550. “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของแพทย์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, **วารสารสงขลานครินทร์เวชสาร**. 25(1) : 30-36.
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. 2550. **สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ทำไมจึงเลือกเป็นบทเรียนในเวทีเสวนาวิชาการวันรพี ประจำปี 2550** (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : <http://www.archanwell.org>
[25 สิงหาคม 2551]
- ไพบุลย์ วิวัฒนศิริธรรม. 2549. “การประยุกต์แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ในบริบท 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, ในรายงานผลการสัมมนาระดับชาติเรื่องประเทศไทยกับความมั่นคงของมนุษย์ : จุดยืนและก้าวต่อไป 8-9 พฤษภาคม 2549 โรงแรม **ปรี้นซ์พาเลสมหานคร กรุงเทพฯ**. หน้า 30. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- รุ่ง แก้วแดง. 2543. **การวิจัยสถาบันกับการปฏิรูปการศึกษา** (ออนไลน์). สืบค้นได้จาก : http://www2psu.ac.th/planning/webvijai/document/Dr._Rung.htm.
[3 มกราคม 2550]
- วิณี ชิดเชิดวงศ์. 2546. “การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา”, **วารสารศึกษาศาสตร์**. 14(2) : 69.
- ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และอารีลักษณ์ พูลทรัพย์. 2550. “ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้”, ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ส่วนภูมิภาค (ภาคใต้) ประจำปี 2550 มิติใหม่การเมืองไทยกับสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้. 28-29 กันยายน 2550. สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. 2547. “สถานการณ์และทิศทางการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในยุคปฏิรูป”, ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาค ประจำปี 2547 (ภาคใต้). สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สมญา อินทรเกษตร. 2550. “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือตอนล่างไปปฏิบัติ”, รายงานการวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (สำเนา)
- สยามภรณ์ เดชดี และคณะ. 2551. “ความหยุดตัวของครูที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, ในการประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปี 2552. 26-28 สิงหาคม 2552. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต
- สุวรรณณี เนตรศรีทอง และปฐมมา มาศ ไชติบัณฑิต. 2548. “การศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในภาวะวิกฤต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, ในการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ, ครั้งที่ 4 เรื่อง สุขภาพจิตกับภัยพิบัติ, วันที่ 6-8 กรกฎาคม 2548 ณ โรงแรมปรีซ์พาเลซ, กรุงเทพฯ, หน้า 187-188.
- อนุช อาภาภิรม. 2547. “เหตุการณ์ไม่สงบภาคใต้”, ในเอกสารประกอบการเสวนาสัญจร ครั้งที่ 1 สังคมไทยกับสถานการณ์ภาคใต้. 24 กันยายน 2547 ห้องประชุมชั้น 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- อารีย์ อ่องสว่าง และคณะ. 2547. “ภาวะเครียดและการปรับตัวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, วารสารวิชาการ เขต 12, 15(4) : 1-7.
- อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ. 2548. “ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 12(4), 540